

FORRÁSOK

XXIII. évfolyam 11. szám, 2019. November

A Borszékert Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

XXIII. évfolyam 11. szám, 2019. November

INGYEN WIFI LESZ A
VÁROSBAN

3.

CSILLAGOK SZÜLETNEK

4.

KÉSZÜL A GYERGYÓI TÉRSÉG
EGYSÉGES TURISZTIKAI HONLAPJA

5.

LÁTOGATÁS EDELENYBEN, A XXI. SZÁZAD ISKOLÁJÁBAN

Az edelényi és borszéki iskola közötti kapcsolatról többször is beszámoltunk a Forrásokban: a dániai Billungban, a „LEGO városban” az edelényiek által támogatott látogatásról, a LEGO módszer lényegéről, két évvel ezelőtt borszéki tanulók edelényi élményeiről.

Október végén nyolcfős, Ferency József igazgató vezette pedagógus csoport utazott Edelénybe megtapasztalni milyen a XXI. század iskolája, hogyan folyik ott az oktatás. A kétnapos tanulmányi útról faggattam a résztvevőket. Különösen arra voltam kíváncsi, mit lehetne hasznosítani az itteni iskolában? Mit tudnának máris alkalmazni, „átültetni” az adott körülmények között? (sietek megjegyezni, hogy a borszéki iskola

romániai vi-szonylatban a jól felszereltek közé tartozik).

Előljáróban: a Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola a térség (Észak-Kelet Magyarország) legnagyobb nevelési-oktatási intézménye, mely a Miskolci Egyházmegye fenntartásában működik. 700 tanulóhoz 120 alkalmazott (!) tartozik. A keresztény pedagógia értékeit szem előtt tartva nagy hangsúlyt fektetnek az innovatív pedagógiai módszerek alkalmazására, a tehetséggondozásra és a lemaradó tanulók felzárkóztatására.

Miben különbözik – és itt nem a felszereltségre gondolok –, az egyházi iskola a világitól? - tettem fel a kérdést a borszéki pedagógusoknak.

„Feltűnt a gyerekeken uralkodó nyugalom, jó kedély és tiszteletudat. Gondolom, hogy ez a vallásos értékrend elsajátításában rejlik, ami a vallásos nevelés folyamatában válik bensővé minden gyerek számára. Ez a nevelés megváltoztatja hozzáállásukat a tanuláshoz, a munkához és viszonyukat a tanáraikhoz, szüleikhez, valamint diák-társaikhoz” - felelte Péter Katalin-Lenke. Ilyen értelemben nyilatkozott Buzogány Margit tanítónő is: A hit, hogy sosem vagyunk egyedül, beépül a gyermekek elméjébe, lelkébe, így magabiztosabbá válnak; „szerintem a mai gyerekek számára hiányzik az egyházi iskola szellemisége!

Ebben a rohanó világban, amikor a gyerekek minden szabad az iskolában, ők és a szülők szabják meg az iskola szabályait, igenis jó volna az egyházi, vallásos nevelés a gyerekek számára, és azt láttuk, hogy ez jól működik Edelényben is. Ott a gyerekek imádsággal kezdik a napot, a görögkatolikus vallásnak megfelelően köszönnek, a csengő sem a mindennapos” – jegyzi meg Fazakas Keiser Ildikó is.

A hitéleti nevelés egyik megnyilvánulása a minden találkozásnál, naponta többször is elhangzó köszöntés: „Dicsőség Jézus Krisztusnak!”, mire „Dicsőség mindörökké!” a válasz. Az elején szokatlan volt, de hamar belejöttünk.

Azért ott sem csupa anyyalka jár iskolába. Megtudtuk, hogy akadnak „esetek”, melyek megoldásához minden segítséget megad az iskola. Lajos atya, az iskola lelkésze, foglalkozik azokkal, akik nem tartják be a szabályokat. Rendszerint délután, a kápolnában. Ha nincs eredmény, bizony eltanácsolják a tanulót. Fegyelem van és empátia.

(folytatás a 6. oldalon)

OROSZ FELIRAT AZ EMIL VILLÁN?

fotó: Kolbert Tünde

Amint arról egy korábbi számban beszámoltunk, az Emil villánál folyamatban vannak a munkálatok. Szinte naponta sétálok arra, látom, hogy a munka halad.. Előbb az

eltávolított hatalmas mennyiségű „bútorzaton”, csöveken, mosdófelszerelésen, (szeméten) álmélkodtam, melyet követett a szakemberek által eltávolításra ítélt tetőzet, korhadt erkélyek, lépcsők és egyebek. A munkálatok során a lekapart mészes vakolat alól, az utcára néző falon cirill betűs szövegtöredék került felszínre, ami igencsak elgondolkodtatott...Mit jelent? Mikor került oda? Láthatóan nem graffiti, mert kiemelkedik a sima falfelületből. Tartósnak képzelték, de a történelem levakolta? A sztálini idők (a két világháború között épült a villa) maradéka, néma tanúja? Mindenképpen egy darabka helytörténet. Jó volna megfejtetni, többet tudni róla. Ha valaki felvilágosítással tud szolgálni, kérem, tegye meg!

Kolbert Tünde

A MEGYEI ÁTLAG KÉTSZERESE A BORSZÉKI RÉSZVÉTEL

Újfent jól vizsgáztak a fürdőváros szavazói a vasárnap, november 24-én megtartott államelnöki választás második fordulójában. A borszéki részvétel ugyanis habár mintegy tíz százalékkal maradt el az országos átlagtól, ugyanakkor duplája a megyei részvételi aránynak.

A nem hivatalosított adatok szerint összesen 901 személy adta le a voksát vasárnap, ez 39,13%-os részvételi arányt jelent. Mint ismeretes, országos szinten a választópolgárok 49,87%-a járult az urnákhoz, Hargita megyében ez az arány mindössze 22,86%. volt. Összességében ezek a részvételi adatok jóval gyengébbek, mint a legutóbbi, 2014-ben megtartott államelnöki voksoláson. Akkor a borszékiek 62,05%-a tartotta fontosnak, hogy leadja szavazatát a második fordulóban, az országos átlag akkor 64,11% volt, míg a megyei

átlag 47,84%.

Johannis a győztes

Megnyerte az államfőválasztás második fordulóját Klaus Johannis, aki a részeredmények szerint a voksok mintegy 66 százalékát gyűjtötte be. Ellenfele, a PSD-s Viorica Dăncilă mindössze öt megyében tudott győzni, az ország déli részén, így a PNL támogatta Johannis fölénye több mint meggyőző. A Hotnews.ro hírportálnál összesítették a részeredményeket, amelyek alapján elkészítették az elnökválasztás interaktív térképét. Több mint 19 ezer szavazóköri eredményeit dolgozták fel (99,89 százalék), azaz több mint 9 millió 830 ezer voksot. Ezek szerint Johannis a szavazatok 66,06 százalékát kapta (6 492 012 voks), Dăncilă pedig 33,94 százalékot (3 337 278 szavazat).

forrás: statiuneaborsec.ro

TÁJÉKOZTATÓ A NOVEMBERI TANÁCSÜLÉSRŐL

November 13-án tartotta a testület a rendes havi tanácsülését, amelyen a következő határozattervezetek kerültek napirendre és elfogadásra:

A 84-es határozat jóváhagyta egy delegáció Zákány-székre való kiutazását, a XVIII. Zákány-széki Böllérnapra.

A 85-határozat alacsonyabb kikiáltási árakat hagyott jóvá a Mélypataokban kitermelésre szánt famennyiségre. Az előző árverésen nem került vevő rá. A mostani kikiáltási árak: 282-306 lej/m³.

A 86-os határozat kinevezte Benkes Zsoltot a következő három hónap testületi üléseinek vezetésére.

A 87-es határozat elfogadta a harmadik negyedév pénzügyi zárását. Gondok vannak az inkasszóval az olyan vállalatok, cégek esetében, amelyek csődeljárás alatt vannak. Tőlük nincs remény a tartozások behajtására.

A 88-as határozat a szociális lakások kéményépítését szabályozza. A Polgármesteri Hivatal főjavítás címen megvásárolja az anyagot és elvégzi a munkálatot. A kéményre való csatlakozás minden lakó magánügye. Az elkövetkezőkben meg kell oldani a fűszínek helyzetét. A tűzifa szanaszét hever, vagy pedig a pincében tárolják.

Farkas Aladár

INGYEN WIFI LESZ A VÁROSBAN

Vezeték nélküli internetes-hálózat kiépítésére nyílik lehetőség a településen az Európai Unió által erre a célra kiírt pályázat keretében. A polgármesteri hivatal által megnyert 15 ezer euró értékű pályázat keretében nyílt wifi-hozzáférést biztosítanak a borszéki lakosoknak és a turistáknak, akik ily módon a köztereken ingyen csatlakozhatnak a világhálóra.

Borszék az egyike annak a 142 romániai településnek, amelyek az Európai Bizottság által meghirdetett WiFi4EU program harmadik kiírásának nyertese. Az egész Európai Unió területéről beérkező pályázatokat az Innovációs és Hálózati Projektek Végrehajtó Ügynöksége (INEA) bírálta el, amely az Európai Bizottság WiFi4EU programjának gyakorlatba ültetéséért felelős hatóság. A WiFi4EU program harmadik körben részt vevő 1780 települést összesen 26,7 millió euróval támogatja az Európai Unió. Romániából ezúttal 142 település nyert támogatást. Ezek között található például Gyulafehérvár, Vajdahunyad, Parajd.

Az egyelőre még nem derült ki, hogy Borszék esetében hány vezeték nélküli internet-hozzáférési pontot (WiFi-hotspot) telepítenek, illetve, hogy a város mely részeit érinti majd a beruházás. A pontos terveket a támogatási szerződés aláírása és a kivitelező kiválasztása után készítik el. A pályázat kivitelezési ideje 18 hónap. Ez idő alatt a polgármesteri hivatalnak ki kell választania a szolgáltatót, aki felszereli a hálózatot, illetve szolgáltatói szerződést is kell kössön a megnevezett telekommunikációs társasággal.

A wifi-hotspot-általános ismertető

A hotspot egy nyilvános, vezeték nélküli (WiFi) internet-hozzáférési pont, hatótávolsága nagyjából 50 méter. Segítségével a vendégek csatlakozhatnak saját gépükkel az internetre.

Lényege, hogy bárki használhatja az arra alkalmas eszközzel, például laptop, PDA vagy duál módú (Wifi+GSM-rendszerű) mobiltelefonnal. Az utóbbi években a mobil eszközök szinte mindegyikében már megtalálható a wifiadapter. Az internet használata általában ingyenes, de előfordulhat térítéses is, vagy a helyi fogyasztáshoz kötik a használatát.

Hotspotok megtalálhatók éttermekben, kávézókban, repülőtereken, vasúti pályaudvarokon, könyvesboltokban, könyvtárakban, iskolákban, egyetemeken és egyéb publikus helyeken. Az ingyenes hotspotoknál az internet használata díjtalan, esetleg valamilyen megkötéssel, sávzélességlimittel vehető igénybe. Egyes helyeken a használatát fogyasztáshoz, menühöz kötik, így biztosítva azt, hogy az internetet csak az arra jogosult vendégek használhassák. Ilyen rendszerek működtetéséhez az üzemeltetőknek egy speciális szoftverre, úgynevezett captive portálra van szükségük, amely a routeren, vagy egy külső gépen fut és kezeli a hozzáféréseket. Ezen captive portálok működésének lényege, hogy a böngésző addig nem tölt be a bejelentkezési lapon kívül más oldalt, amíg a felhasználó be nem írja a szükséges azonosítót. Újabban jelentek meg hirdetés alapú hotspotok, ahol az internet hozzáféréseért nem kell fizetni, cserébe reklámokat kell nézegetni meghatározott időközönként.

Rédai Botond

MÁGA ZOLTÁN JÓTÉKONYSÁGI KONCERT

Az ismert és nemzetközileg is elismert hegedűművész Mága Zoltán és zenekara egy jótékonysági koncert-körút keretében útba ejtette Gyergyószentmiklóst is. A Szent-Miklós templom adott otthont a Prima Primissima-díjas művésznek. A zsúfolásig megtelt templomban Ft. Msgr. Portik-Hegyi Kelemen főesperes köszöntötte a Liszt Ferenc-díjas zenészt, akit a hallgatóság tapsviharral fogadott. Megtisztelő a művész székelyföldi turnéja, hiszen megfordult már 5 kontinens több mint száz országában. Koncertezett királyoknak, államfőknek, egyházi főméltóságoknak, világsztároknak. A Vatikánban is fellépett 2011-ben és 2017-ben XVI. Benedek pápának, majd Ferenc pápának. A mostani koncertje a „100 Templomi Jótékonysági Koncert” egyik állomása, a bevételt felajánlja a rászorulóknak. Jelen esetben a Szent Márton Alapítvány által működtetett Szeretetskonyhának, ahol a rászorulók heti öt alkalommal kapnak egy meleg ebédet.

A népszerű művész megnyílt a közönség előtt. Betekintést engedett magán- és családi életébe. Elmondta, hogy ő is római-

katolikus vallású és három gyereke van: két lánya és egy fia. A fia és a nagyobbik lány szintén a zenei pályát választották. A fia a Zeneakadémián tanul és játszik a zenekarában, a lánya meg énekel. Jó volt érezni ezt a közvetlenséget.

A koncert lenyűgöző volt. Johann Sebastian Bach Áve Mariájával kezdett, majd hallhattuk Vittorio Monti csárdását, Vadász Károly cimbalom szólóját, népdalt, Kossuth-nótát. A több mint egyórás koncert zárószáma volt a Székely- és a Magyar Himnusz, amit közösen énekeltünk. Erdős Ildikó, a gyergyószentmiklósi Nők a Nőkért Szövetség alelnöke megköszönte a szép koncertet és egy ajándékcsomagot adott a művésznek. A művész átadta a bevételt a főesperes úrnak és megköszönte a magyar kormánynak és a Communitas Alapítványnak a támogatást, hogy lehetővé tették ezt a koncertsorozatot. Minden jelen lévő gyereket megajándékozott egy DVD-vel. Egy igazi show-műsor részesei voltunk. Városunkból is többen vették a fáradságot, hogy hallhassák a „hegedűkirály” és csapata csodálatos és felemelő előadását. Igazi zenei élmény volt.

Farkas Aladár

CSILLAGOK SZÜLETNEK

Már a téli hónapokban járunk, a hideg, a hó azonban igencsak elmarad. Nem úgy a sikerek városunk zenei életében. Kétrészes interjúsorozatunkban a borszéki Kalandor zenekarral, valamint az Ineffable együttesrel beszélgetünk sikerekről, célokról és (megvalósult) álmokról.

A Kalandor zenekart nem kell bemutatni, hiszen a borszékiek, ha máshol nem is, városunk utcáin már biztosan találkoztak Mosneag Anna-Máriával és Gellérttel, Szvinyuk Szilárddal és Cerches Norberttel. Azonban akik követik a különböző tehetségkutatókat, az RTL csatorna X-Faktor műsorában is láthatták őket. Zenekaruk vezetőjét, Gellértet kérdeztem.

Az idei X-Faktorban a mentorházig sikerült eljutnotok, ezáltal még szélesebb körben váltatok ismertté. Hogyan éltétek meg a magyarországi tehetségkutatóban való szereplést?

Az X-Faktorban szerepelni kellemes meglepetés volt. Átéltük minden egyes pillanatát. Élveztük minden egyes percét, habár nagyon fárasztó volt. Csalódtunk, hogy nem jutottunk tovább. Hiányérzetünk támadt már a kiesést követő napon – ami azért még nem múlt el teljesen – de csak ismételni tudom magam, hogy jól esett azt látni, érezni, hogy dolgozik a zenekar és halad a cél felé.

Az X-Faktoron kívül nemrég egy erdélyi tehetségkutatón is részt vettetek. Mesélnél erről?

November 23-án Székelyudvarhelyen, a Mokkában zajlott a Peron Music Alapítvány és az Udvarhelyi Fiatal Fórum által szervezett 8. Székelyföldi Peron Music Tehetségkutató, melyet diákokból álló ifjúsági zsűri valamint szakmai zsűri figyelme kísért. A szakmai zsűriben helyet foglalt Orbán Ferencz Sarolta (Prima Rádió szerkesztője, zenész), Szabó Attila (Civil Más Rádió, kommunikációs szakember), Antalfi József (zenész), Szász Csaba (Star Rádió – műsorvezető), Vilcsek Dániel (hangmérnök – A Peron Tehettségközpont műszaki vezetője). Ők értékelték a mi teljesítményünket is. Nagyon rövid idő állt rendelkezésünkre a zenekari beállásra és rögtön utána kezdtünk is. Megszólalt az első hang. Mindenki feszülten ül a teremben és figyel, a zenekar meg arra figyel, hogy „ne tévedjen”. Mi lesz ebből? Telnek a másod-

percek és elkezdene megjelenni az emberek arcán azok a hamis kis mosolyok, amik jelzik, hogy ez jó, valami jó lesz ebből. Mozog a lábuk, bólogatnak, csillognak a szemek, és a zenekar csak játszik töretlenül, átadva mindent, amit megélt, elképzelt és akar. A dalok végén néhány másodpercnyi hatásszünet, amit vastaps tör meg. Lejár a három saját dal. Felsorakozunk a zsűri elé, nagyokat nyelünk és a szótlanság alatt a vétett hibákra gondolunk: Vajon feltűnő volt? Most miért kellett? Próbán nagyon jól ment!

Az eredményhirdetés azt bizonyítja, hogy nemcsak a próbán ment jól...

Az eredményhirdetésről csak annyit tudok mondani, hogy görcsbe szorult gyomorral vártuk, hiszen a mezőny nagyon erős volt. Akartuk, hogy ez most sikerüljön. Két díjazott közötti csend perceknek tűnt, épphogy a vér meg nem fagyott bennünk. Amikor már csak az első helyezett maradt hátra és minket még nem szólítottak... na akkor telt igazán lassan az idő! Egy szójáték után úgy gondoltuk, hogy nem mi visszük haza a fődíjat és egymásra nézve mindenkin látszódott a csalódás, hiszen a konferáló a következőt mondta: „A nyertes zenekar neve R betűvel kezdődik – és ezután jött a fantasztikus hír – de hátulról! A győztes nem más, mint a Kalandor!” Fantasztikusan éreztük magunkat, amikor kimondták a zenekar nevét, vastaps, öröm, gratulációk! Eltöltött a boldogság, a vágy, hogy folytassuk, nem kell ezt abbahagyni, jó úton járunk. Bár soha nem említettük, de vágytunk arra, hogy kijussunk Budapestre az Öröm a zene tehetségkutató döntőjére, és most lehetőségünk nyílik rá, hiszen ez volt a fődíj. Egy újabb elért cél! Ezen kívül rengeteg fellépési lehetőséget kaptunk, többek közt a Kowalsky meg a Vega zenekar előtt fogunk fellépni 2020-ban. Köszönjük PERON, köszönjük Udvarhelyi Fiatal Fórum!

És a sikereknek itt nincs vége, hiszen nemrég jelent meg első saját dalotok Ne tévedj címmel – amire a fentiekben is utaltál. Mit szeretnétek üzeni ezzel?

A Ne tévedj című saját dalunk egy szerelmi csalódásról szóló dal, ami mély, őszinte gondolatokat fogalmaz meg. Azt szeretnénk ezzel üzeni, hogy ha bármit is teszünk, abból ne legyen “késő bánat”, hogy mindenképp gondoljuk át: tényleg jó döntést hozunk-e, hiszen döntéseinkkel fájdalmat is okozhatunk másoknak. Ne feledjük, hogy honnan jöttünk és kit hagyunk cserben, mert lehet, hogy később már nem lehet helyre hozni a dolgokat.

Tervezték a jövőben újabb dalokat, esetleg lemezt megjelentetni?

Igen, tervezzük! Nemsokára megjelenik a második dalunk is, a Maradj velem, amit a közönség az X-Faktor válogatásán hallhatott. A többi dal is már készen áll, már csak az anyagi részét kell összegyűjtenünk.

Reméljük, ez is meglesz! A szerkesztőség nevében is gratulálók az elért eredményeitekhez! Köszönöm a beszélgetést, a továbbiakban meg gyümölcöző munkát, rengeteg alkotást kívánok!

Kérdezett: Móga Renáta

KÉSZÜL A GYERGYÓI TÉRSÉG EGYSÉGES TURISZTIKAI HONLAPJA

A G10 Egyesülethez tartozó települések turisztikai fejlesztése a célja annak a Leader programon keresztül megvalósítandó beruházásnak, amelynek finanszírozási szerződését november 18-án, hétfőn írták alá a Vidéki Beruházásokat Kifizető Ügynökség gyulafehérvári székhelyén. A borszéki városháza által megvalósítandó projekt során román, magyar, angol nyelvű turisztikai internetes honlap, illetve egy mobiltelefonos alkalmazás is elkészül.

A beruházás tíz települést érint: Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva, Gyergyóditró, Gyergyóholló, Gyergyóremete, Gyergyósárhegy, Gyergyótölgyes, Gyergyóújfalu, Gyergyóvasláb és Borszék. A több mint 156 ezer lejes projekt célja a térség turisztikai potenciáljának az erősítése, a kapcsolódási és szálláslehetőségek hatékony promoválása. Az elkészülő internetes felület révén a turisták részletes információkat szerezhetnek a vidék látványosságairól, rendezvényeiről és eseményeiről, és természetesen a szálláslehetőségekről.

A látványosságok leírása mellett azok megközelítési lehetőségeit is feltárja az új honlap. A különböző rendezvényekről és eseményekről is részletes tájékoztatást kap az érdeklődő, ugyanakkor a különböző turistaösvényekről és tudomást szerezhet egy részletes térkép által. A projektnek az is a célja, hogy egy közös felületen összesítse a térség összes szálláshelyét, így a látogató kiválaszthatja a számára legmegfelelőbbet és online foglalást is kérhet, bankkártyás kifizetést viszont nem végezhet. Összesítve a turista egyetlen felületen találkozhat minden olyan jellegű információval, amelynek segítségével hatékonyan megtervezheti térségbeli utazását. A webes felületnek mobiltelefonos verziója is elkészül egy alkalmazás formájában, amelyhez androidos illetve iOS felhasználók egyaránt térítésmentesen hozzáférhetnek. A beruházás teljes összege 156 845 lej, ebből mintegy 25 ezer lej a borszéki önkormányzat önrésze, kivitelezési ideje egy év.

Rédai Botond

SZÍNPADON AZ AMATŐR SZÍNJÁTSZÓK

Két helyszínen is találkoztak november során a Hargita megyei amatőr színjátszó csoportok: november 16-án Homoródújfaluban, november 17-én pedig Csíkvacsárcsiban tartottak seregszemlét.

A Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont partnerségben a Nénémasszonyék Felnőtt Színjátszó Csoporttal és Oklánd Község Polgármesteri Hivatalával idén is megszervezte Az ekhós szekér nyomában elnevezésű amatőr színjátszó találkozót szombaton, november 16-án, 10 órától a homoródújfalusi művelődési otthonban. A 21-ik alkalommal megrendezett találkozó célja a környék amatőr színjátszó társulatainak összefogása, tapasztalatcseréjük és későbbi együttműködési lehetőségeiknek megteremtése.

A találkozón fellépett többek között a Nénémasszonyék Felnőtt Színjátszó Csoport, Homoródújfalu, Agyagfalva Színjátszó Csoportja, Botorok Annamária népdalénekes Bögözből, Borszék Légy Komoly Színjátszó Csoportja, Gagy

Színjátszó Csoportja, Homoródszentpál Színjátszó Csoportja, a kiskalambfalvi Régi Motorosok, a Vadrózsák Színjátszó Csoport Rugonfalváról, a siklói Tarisnyások Színjátszó Csoport, a szentábrahími Fiala Házasság Csoportja, a Vigyorgók Színjátszó Csoport Szentegyházáról, a székelykeresztúri Fagyöngy Színjátszó Csoport, valamint a székelyudvarhelyi Nyugdíjas Önszegélyező Pénztár. A találkozón összesen 25 csoport vett részt, ami több mint 250 amatőr színjátszót jelentett.

Az Ekhós szekér nyomában elnevezésű rendezvény az elmúlt években „körbejár” az udvarhelyszéki településeken. A kilencvenes években a Homoród menti falvak találkozójaként indított seregszemle hosszabb megszakítás után 2008-ban Homoródkarácsonyfalvára vonzotta a felnőtt színjátszókat. Farkaslaka 2009-ben, Lővéte 2010-ben, Rugonfalva 2011-ben volt házigazda, majd 2012-ben Kiskalambfalva, 2013-ban ismét Farkaslaka következett, 2014-ben Kobátfalva, 2015-ben Gagy, 2016-ban Agyagfalva, 2017-ben Siklód adott otthont a találkozóknak, 2018-ban pedig Bencéden találkoztunk.

Már több ízben is részt vettünk mindkét rendezvényen, öröm volt számunkra a meghívás és hogy mindkét nap sikeres előadást tudtunk nyújtani a közösségnek.

Köszönet a szereplőknek, nagyon büszke vagyok rájuk, hiszen pillanatok alatt nehéz helyzeteket oldottak meg. Köszönet a borszéki önkormányzatnak a szállításért és reméljük, hogy a közeljövőben is számíthatunk a támogatásukra.

Mosneag Ilona

(folytatás az 1. oldalról)

“A modern felszereléseken kívül megfogott az empátia jelenléte minden területen, a tanárok közti tisztelet, segítőkészség és a közös megbeszélések. A gyerekeknél pedig a csoportmunkák és a szakkörök által nyújtott ismeretközlés, az új technológia által lehetővé tett ismeretekre nyitott gyerekek megértő és összetartó közössége” - folytatja Péter Katalin.

Az egész látogatás izgalmas volt! Azt tapasztaltuk, hogy valóban játszva, élvezettel lehet tanulni és tanítani, igaz sok munkát kíván a pedagógus részéről ez a „játékosság.” Tanúi voltunk, hogyan lehet összehozni a földrajzot a testneveléssel! Bevallom, nem tudtam elképzelni... Pedig elég hozzá egy világtérkép és egy mászófal. Míg kapaszkodsz, a lábad valahol Dél-Amerikában, a kezeid Észak-Amerikában, Kanadában keresnek fogódzót. Próbálsz magad a falon tartani, és közben megismered a világot. A mateket már első osztályban legomódszerrel oktatják, játékosan és eredményesen - meséli Pethő Réka. És mennyire otthonosak a programozásban az iskolás gyerekek! Persze, felszerelés is kell hozzá!

Rutter Ilinca angolszakos az idegennyelv oktatásról mesélt: magas szintű, két tanítási nyelvű képzés is folyik az ottani iskolában. A heti öt angolnyelv óra mellett még a földrajzot és történelmet tanulják angolul. Megjegyezném, hogy nem használnak tankönyvet, füzetet. Mindenkinek van táblagépe, egy Smart TV képernyőjéhez csatlakoztatva kapják a feladatokat, adják a válaszokat. [Ilyen felszereltség mellett eszükbe sem jut a saját telefonjukat akármire is használni.]

Hasznosítható tapasztalatok. Mit lehet alkalmazni az én szakomban, osztályomban? Csábítóan hangzik a játszva tanulás, mennyire kivitelezhető nálunk?

“Nálunk is lehetséges, mert az anyagi feltételek mellett, a nevelés minőségét elsősorban az iskolánkban oktató pedagógusok felkészültsége, hivatástudata és erkölcsi magaviselete határozza meg [kiemelés tőlem K.T.]... minden pedagógusban

léteznie kell egy hitnek, mert akinek hite van, van önbizalma és reménye is.

A legomómateket, amely játék által fejleszti a matematikai, technikai kompetenciákat, az algoritmikus és kommunikációs készségeket már alkalmazom. A tanulóinkat, akik most még az iskolapadokban ülnek, lassan fel tudjuk készíteni azokra a kihívásokra, amit majd a jövő munka- és társadalmi környezet fog elvárni tőlük.

Ezen kívül a KETT módszerét szeretném alkalmazni a személyiségfejlesztés órán, amely pedagógiai különlegességével, a padlóképek szépségével hozzájárul a gyerekek személyközpontú, önismereti neveléséhez, különböző játékgyűjtemények, gondolkodásfejlesztő, valamint közösségi tanulást elősegítő módszertani anyagok használatával” - mondja Péter Katalin. Az előkészítő osztályban is használják a LEGO szettet, a gyerekek nagy örömeire.

Jó lenne, ha minden osztálynak (a tanító leltárán) lenne saját LEGO csomagja - teszi hozzá Buzogány Margit. Abban megegyeznek a nyilatkozó pedagógusok, hogy inkább az I.-IV. osztályban és körüli tevékenységeken alkalmazhatóak az új módszerek, mert az oktatás itteni programja szerint kell haladni a tananyaggal, bár mindenki szerint sok lehetőséget rejtenek az új módszerek. Rutter Ilinca-tól megtudtuk, hogy ahányszor csak alkalom és idő van rá, az angol órákon játékos módszerhez folyamodik, pl. Bingo vagy a Guess the Number. „Azt szeretném még hozzátenni, hogy a szakmai tapasztalat mellett nekem sokat jelentett egy másik nép szokásaival, kultúrájával ismerkedni. Egy ilyen program az elmét és a lelket is nyitottá, befogadóvá teszi.

Köszönöm a lehetőséget.”

Az edelényi látogatás minden szempontból gyümölcsöző volt. Köszönet az edelényi kollégáknak és Ferenczy József iskolaigazgatónak, akik lehetővé tették ezt a tanulmányutat.

Kérdezett: Kolbert Tünde

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR EMLÉKE ELŐTT TISZTELGÜNK

Kétszáz évvel ezelőtt indult keleti útjára Csoma Sándor, hogy felkeresse a magyarság őshazáját. Háromszék egy kis falujában, Körösön született 1784-ben, székely-magyar családban. Elemi iskoláját szülőfalujában végezte, 1799-től 1815-ig Nagyenyeden, a Bethlen-Kollégiumban tanult. Angol ösztöndíjjal 3 évet a németországi Göttingeni Egyetemen tanult.

1819. november 24-én, Nagyenyedről indult keleti útjára. Az országhatárt Vöröstoronyánál hagyta el, Bukarest, Szófia, Konstantinápoly érintésével ment Alexandriáig, majd Ciprus, Bejrut, Tripoli, Teherán és Kabul útba ejtésével, mintegy hétezer km megtétele után megérkezett Zanglába. Itt a király erődjében

lakott egy 3x3 m-es fűtetlen cellában. Itt megismerkedett a tibeti nyelvvel, összeállított egy 30 ezer szót tartalmazó szójegyzéket. 1827-ben Kanamba utazott, ahol elkészítette a tibeti-angol szótárt és a tibeti nyelvtan könyvet. 1831-től Kalkuttában könyvtárosként dolgozott. 1834-ben megjelent nyomtatásban is a tibeti-angol szótár és a tibeti nyelvtan könyv. Ekkor már közel 20 nyelven írt, olvasott.

1842-ben maláriát kapott, meghalt és április 11-én. Dardzsilingben, az európai temetőben temették el. Elsődleges célját ugyan nem érte el (a magyar őshazát), de megalapította a tibetológiát.

(folytatás a 7. oldalon)

ISMÉT A GYERMEKKORI AGRESSZIÓRÓL

Deliága Éva pszichológus cikkét olvastam, gondolatait továbbítom.

A játékpisztoly, a lövöldözős számítógépes játék, a küzdősportok növelik az agressziót a gyerekekben? Rántsuk le a leplet a gyermeki agressziót övező tévhitekről! Mi okozza valójában az agressziót? Hogyan vehetik elejét a szülők?

Először is el kell fogadni, hogy a gyermekekben lappang indulat, feszültség, vannak agresszív impulzusaik, késztetések. Az agresszió az ösztön énünk egyik legfontosabb alappillére, ami evolúciós szempontból is hasznos, hiszen önmagunk érvényesülését, megvédését szolgálja a világban. Minden külső hatás nélkül, veleszületett módon rendelkezünk agresszív késztetésekkel, és ez teljesen természetes. Szülőként sem kell tehát megijedni a gyermek agressziójától. Nem az a cél, hogy csírájában elfojtsák, hanem az, hogy a gyermek megtanulja kezelni és konstruktív irányba csatornázni saját indulatait.

Mi vált ki agressziót a kicsikből?

Furcsa azonban abba belegondolni, hogy még egy éves tipegő is lehet agresszív, hiszen olyan kicsi még. Még a kicsi gyermeket nevelő szülők is találkoznak olyan típusú agresszív megnyilvánulással gyermekük részéről, hogy a kicsi dobál, üt, csap, ha nem tetszik neki valami. Bántja a testvérét: meglöki, beleüt, rúg, csíp. Mi okozza ezt a fajta agressziót? Ahogy tisztáztuk, az agresszió veleszületett, inkább arról van szó, hogy megnyilvánul az olyan helyzetekben, mikor a gyerek nagyon erősen szeretné érvényesíteni az akarát, mikor úgy érzi, hogy gátolják valamiben, vagy mikor vélt vagy valós igazságtalanság érte. Életkortól függően más más helyzetekben jöhet ez elő, és az életkor előrehaladtával megtanulják a gyerekek, hogy bizonyos dolgok tiltottak: például tilos szüleit, más felnőtteket, testvéreit, gyerekeket bántania. Ezt az alapszabályt fontos, hogy lefektessék a felnőttek, és az indulatkifejezés más formáira tanítsák gyermeküket. Idővel előtérbe kerül a szóbeli kifejezés, mikor a gyermek már nem mutatja ki fizikai agresszió formájában az indulatát, de kiabál, csúnyán beszél, indulatszavakat használ és szóban fejezi ki, hogy dühös. Ez tehát már egy fejlettebb szint, hiszen képes csak szóban kimutatni dühét, fizikailag már nem agresszív.

Miért indulatosak a gyerekek?

Nagyobb gyermekekben a tiltás, szabály, korlátozás vált ki indulatot. Szülőként ezért fontos, hogy megfelelő környezetet biztosítsanak a gyermek alapvetően nagy mozgásigényének. Inkább kevesebb szabály legyen, de azokat tartassák be következetesen

gyermekükkel. A gyermeket még a kevés szabály esetén is sok frusztráció éri egy nap, például ha valami nem sikerül elsőre, vagy ha abba kell hagyni egy élvezetes tevékenységet. Ezek a helyzetek is indulatossá tehetik a gyermeket, főleg akkor ha túl nagy elvárások irányulnak felé, és nincs elég ideje és lehetősége szabad játékra és sok-sok szabad levegőn való mozgásra. Egy gyermek gond nélkül tudna szabad levegőn mozogni napi 4-5 órát. Lássuk be, sokszor ezt nem sikerül a szülőknek biztosítani gyermekük számára, ami sok galibát is okoz. A természetesen előforduló élethelyzetekben lapuló feszültségeket kiválóan levezeti a mozgási energia. Egy olyan gyerek akinek a nyelve lóg már a sok futkározástól, fára mászástól, mászókázástól sokkal kevésbé hajlamos agresszívan viselkedni, hiszen energiáit sikerült konstruktív irányba terelni: mozgott, játszott, testileg kifáradt.

Összefoglalva tehát kijelenthetjük, hogy a gyermekek agresszív viselkedését tehát leginkább a mozgásszegény életmód és a feléjük áradó, rájuk kiszabott irreális elvárások fokozzák.

Számoljunk le a tévhitekkel

Tapasztalatom szerint sok szülő ott követi el a hibát, hogy nem akar tudomást venni gyermeke negatív érzelmeiről. A szülői elvárás szerint az agresszió csúnya, rossz, megengedhetetlen dolog. Az ilyen felfogású szülő sokszor a saját indulataival is nehezen szembesül és még inkább nem tud mit kezdeni gyermeke agressziójával. Olyankor aztán jönnek az irreális elvárások: "Juj, nem szabad, hogy a játékaütők karambolozzanak. Játékpisztolyt, íjat, nyilat, még véletlenül sem kaphat a gyerek." Azonban fontos megkülönböztetnünk a szimbolikus tartalmú, szimplán fiús játékot a brutális agressziótól. Ameddig a gyermek szimbolikus módon, fantázia játék közben játszik katonaságot, sárkányölőset, harcolókat, lövöldözést vagy tömegkarambolt, addig sem magában, sem környezetében nem tesz kárt. Arról van inkább szó, hogy indulatait levezeti, a játékba csatornázza, így ezt nyugodtan meg lehet engedni neki. A játékpisztoly sem tesz senkit agresszívvá, bizonyos játékokhoz: rendőrös, katonás, cowboyes kifejezetten jól jön, helyénvaló a használata.

Az agresszió tehát nem mumus, szükséges része az életnek. Nagy feladat az indulatok kezelése és konstruktív irányba való terelése. A helyes példa mutatásával, sok-sok mozgás biztosításával és gyermekközpontú követelményrendszerrel máris sokat tehet azért a szülő, hogy segítse gyermekét ennek a nagy feladatnak a megoldásában.

Kovács J.

(folytatás a 6. oldalról)

Juhász Gyula a keletutazót a messzeségek vándorának nevezte. Ő volt az első egyike (ne feledkezzünk meg Julianus barátról sem, a 13. században), aki elindult felkeresni őseink hazáját valahol keleten. 23 évet töltött távol szülőföldjétől. Utána többen is megpróbálták, de szerintem senkinek nem sikerült a magyarok őshazáját megtalálni. Csoma Sándor emléke élénken él, nemcsak Székelyföldön, hanem Magyarországon, sőt a nagyvilágban is. Iskolák vették fel a nevét, a gyergyóditrói Művelődési Ház az Ő

nevét viseli. Mellszobra áll szülőfalujában, Balatonfüreden, Kalkuttában. 1943-ban Marosvásárhelyen is köztéri szobrot állítottak a világutazó tiszteletére. A magyar kormány Kőrösi Csoma Sándor diaszpóra ösztöndíjjal támogatja a tanulni vágyó fiatalokat. Több tanulmány, életrajz, sőt film is készült életútjáról. A maga nemében maradandót alkotott. Kötelességünk emlékét ápolni, tisztelni.

Farkas Aladár

DECEMBERI KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLÓ

Dec.5, Csütörtök

11.30 óra - Mikulásjárás

Dec. 13, Péntek

17.00 óra - Zimmethausen Szakliceum karácsonyi előadása

Dec. 16, Hétfő

18.00 óra - **Bogdán Zsolt** (kétszeres UNITER és Jászai Mari-díjas érdemes művész, a kolozsvári társulat tagja) „Függök ezen a zord életpárkányon” című Ady-est.

Dec. 18, Szerda

18.00 óra - **Evilági** Zenekar adventi koncertje

Dec. 20, Péntek

12.00 óra - **Hargita Székely Népi Együttes** Lúdas Matyi című előadása

Az előadás a „Kulturális programok Hargita megyének”, a Hargita Megye Tanácsa és a Hargita Megyei Kulturális Központ közös programjának keretében, valamint a Borszéki Polgármesteri Hivatal együttműködésével valósul meg. A belépés díjtalan.

Dec. 21, Szombat

18.00 óra - Czifrasarok Néptáncgyűttes karácsonyi előadása

Dec. 22, Vasárnap

14.00 óra - Karácsonyi Kavalkád

Adventi gyertyagyújtások

Dec. 1, Vasárnap

18.00 - Gyertyagyújtás (alsóborszéki központi park)
Egyházi Ifjúsági Kórus (Kultúrház nagyterme)

Dec. 8, Vasárnap

18.00 - Gyertyagyújtás (alsóborszéki központi park)

Csiki Kamarazenekar Strauss hangversenye (Kultúrház nagyterme)

Az előadás a „Kulturális programok Hargita megyének”, a Hargita Megye Tanácsa és a Hargita Megyei Kulturális Központ közös programjának keretében, valamint a Borszéki Polgármesteri Hivatal együttműködésével valósul meg. A belépés díjtalan.

Dec.15, Vasárnap

18.00 - Gyertyagyújtás (alsóborszéki központi park)

Tündérkert Virágai Néptáncsoport és a Légy Komoly Szintársulat előadása (Kultúrház nagyterme)

Zimmethausen Szakliceum kórusának DorCor karácsonyi előadása (Kultúrház nagyterme)

Dec.22, Vasárnap

18.00 - Gyertyagyújtás (alsóborszéki központi park)

Karácsonyi Kavalkád programsorozat folytatása (Kultúrház nagyterme)

ÁLLÁSHIRDETÉS

Személyzet a "Reménység" sípálya vendéglőjének működtetéséhez

Meghatározatlan időre alkalmazunk a borszéki "Reménység" Síközpontban található vendéglátó egységhez: pincért, szakácsot, szakács-segédet, báróst. Bővebb információkért hívják a 0744 529 227-es telefonszámot.

Dezvoltare Urbană Önkormányzati Kft.

Játék

Az októberi számban megjelent feladvány megoldása:

1. e7-f1V
2. e8V+-Vf8
3. Ve6+-Kh8
4. Ve5+-Kg8
5. Vd5+-Kh8
6. Vd4+-Kg8
7. Vc4+-Kh8
8. Vc3+-Kg8
9. Vb3+-Kh8
10. Vb2+-Kg8
11. Vxa2+-Kh8
12. Vb2+-Kg8
13. Vb3+-Kh8

14. Vc3+-Kg8

15. Vc4+-Kh8

16. Vd4+-Kg8

17. Vd7!-Kh8

18. Vh7#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot majd a megoldást jutassák el a Borszéki turisztikai irodában vagy küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

A fehér lép! Milyen lépéseket javasolnának?

Anyakönyvi hírek

Házasság

Ferencz Gergely Róbert – Kűsmődi Renáta 2019.09.16.

Elhalálozás

Cioară Marian Vasile 1986.08.20. - 2019.09.11.

Ungureanu Maria 1942.08.19. - 2019.11.02.

Márkos Andrei 1950.09.26. - 2019.11.03.

Csibi Terézia 1964.08.21. - 2019.11.04.

Kiss Ignăție 1936.08.22. - 2019.11.04.

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Kolbert Tünde

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Mihály Emese, Pethő Csongor, Kovács Júlia, Ferency József, Fazakas Emese, Mőga Renáta

Számitógépes szerkesztés: Mőga Attila, ARTMOBIL Group - Borszék

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós